

Unutkanlık nimet mi, nikmet mi?

Van'dan Ahmet Yaprak: “Mesnevî-i Nûriye'nin 238. Sayfasında geçen, ‘İnsan nisyandan alındığı için nisyana müptelâdır.’ cümlesinde insanın nisyandan alınması ne demektir?”

HAYATIMIZDA UNUTKANLIK

Unutkanlık, insanoğlunun önde gelen sıfatlarındadır. Yerinde kullanılırsa bazen bir nimete, bazen bir rahmete vesile olur. Yerinde kullanılmadığında bazen vahamet ve dalâlete vasıta olur; bazen de en hafif ifadeyle hastalıktan başka bir şey ifade etmez.

Her acımızı, her gün, ilk günkü tazeliğinde hatırlamış olsaydık, hayat çekilmez olurdu. Bu, sevinçlerimiz için de geçerlidir. Her gün yeni tecelliler, karşımızda boy gösterir ve biz dünü, önceki günü, daha önceki günü ve nihayet derece derece geçmiş unuturuz. Eskilerden iz kalmadan, her yeni günün kederini ve sevincini yaşayabilmemiz için unutkanlık bir rahmet ve nimet hükmündedir.

Unutmanın iki halini nazara veren Bediüzzaman Hazretleri, bunlardan birinin “kemal hâli”, diğlerinin de “dalâlet hâli” olduğunu beyan eder. İnsanın nisyandan alınması; insanın her an, her davranışında “unutkanlık hâline” ya kemal şıkkıyla, ya da dalâlet şıkkıyla müptelâ oluşundan kinayedir.

Said Nursî Hazretleri'ne göre unutkanlığın en kötüsü, iş, çalışmak ve hizmet esnasında nefsin unutulmasıdır. Yani nefsin tembelliğe temayüle göstermesi, hizmette kendini geri çekmesi, işte verimsizce oyalanması, tefekkürde malayani şeylere daha çok kayması, iş ve hizmet almak istememesidir. Nefsin, çalışmakta ve hizmette kendini unutması tam bir vahamet ve dalâlet hâlidir. Bunun için çalışmak “ibadet” hükmünde teşvik edilmiş, alın teri ile kazanılan şeyler helâl kılınmıştır. Kur'ân, “İnsan için çalıştığından başkası yoktur.”¹ Âyetiyle nefsi tembelliğe ve kendini unutmaya karşı uyarmıştır. Çalışmadan yemek bunun için haramdır.

UNUTKANLIĞIN KEMAL HALİ

Hizmetlerde ön safta koştuktan sonra, neticede, ücrette ve mükâfatların dağıtımı esnasında nefsin unutulması ise unutkanlığın kemal hâlidir. Nitekim tembel insan, kendisine bir iş veya ibadet teklif edildiğinde, başını havaya kaldırarak firavunlaşır.

Fakat mükâfat ve menfaat dağıtımı esnasında bir zerreyi bile terk etmez.

Ehl-i kemal ise, çalışmak, tefekkür, ibadet ve hizmet zamanlarında nefsinin herkesten önce ileri atar. Fakat neticelerin alınması, fayda ve menfaatlerin temininde nefsinin unuttur, kendini en geride bırakır.²

Fâtih'in cengâverlerinden Ulubatlı Hasan'ın, muhasara gecesinde hünkâr çadırına yaklaşıp, "Hünkârım, sizden bir ricam var. Yarınki hücumda ön safta bulunmak istiyorum. Oysa komutanım buna izin vermiyor. İlk hücum edenler arasında bulunamayacağım." diye sızlanarak, bir dünyevî menfaat aramaksızın hizmet ve mücahede için ön safta bulunmak istemesi konumuza örnek teşkil etmektedir. "İyilik yap at denize; balık bilmezse Hâlık bilir." Atasözümüzü burada hatırlamalıyız. Yani insan unuttur ve nankördür. İyiliğini bilmez veya unutursa onu unutmayan ve kadrini bilen bir Rabbin var; endişe etme, demektir.

Unutma! Demişler ki: "Unutma: Omuzlarında taşıdığın iki kameraman hayatını filme almakta. Unutma! Bu gün yaptığın her şey, yarın dev ekranda!"

Lokman Hekim der ki: "İki şeyi asla unutma: Allah'ı ve ölümü.

İki şeyi de derhal unut: Yaptığın iyiliği ve gördüğün kötülüğü."

İmam Cafer-i Sadık der ki:

"Dört şeye müptelâ olup da dört şeyi unutana şaşarım:

1- "Korkuya müptelâ olup da 'Hasbünallahü ve nimel-vekil'³ (Allah bize yeter. O ne güzel vekildir) demeyi unutana şaşarım.

2- İnanların zulmüne maruz kalıp da, "ve üfevzî emri ile'llah inne'llahe basirun bil'ibad" (İşimi Allah'a havale ettim. Muhakkak Allah kullarını görücüdür.)⁴ demeyi unutana şaşarım.

3- Hastalandığında, "Rabbi ennî messeniye'ddurri ve ente erhamürrahimin"⁵ (Rabbim! Bana gerçekten zarar dokundu. Sen merhametlilerin en merhametlisin) demeyi unutana şaşarım.

4- Musîbete düştüğünde, "La ilahe illa ente sübhaneke inni küntü mine'z-zalimin" (Senden başka ilâh yoktur. Seni her türlü noksandan tenzih ederim. Gerçekten ben kendine zulmedenlerden oldum.)⁶ Demeyi unutana şaşarım."

DUÂ

Ey Rabbimiz! Unutur, ya da yanılırsak bizi sorumlu tutma! Ey Rabbimiz! Bize, bizden öncekilere yüklediğin gibi ağır yük yükleme. Ey Rabbimiz! Bize gücümüzün yetmediği şeyleri yükleme! Bizi affet, bizi bağışla, bize acı! Sen bizim Mevlâ'mızsın. Kâfirler topluluğuna karşı bize yardım et. Âmin!

Dipnotlar:

- 1- Necm Sûresi, 53/39.
- 2- Mesnevî-i Nûriye, s. 201.
- 3- Al-i İmran Sûresi: 173.
- 4- Mü'min Sûresi: 44.
- 5- Enbiya Sûresi: 83.
- 6- Enbiyâ Sûresi: 87.